

Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία

Τόμ. 1 (2016)

Πρακτικά Πρώτου Πανελληνίου Συνεδρίου

Διαβίου Μάθηση- Εκπαίδευση- Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών Προσανατολισμένη στην Αγορά Εργασίας

Νικολέτα (Nikoleta) Α. Χάδου (Chadou)

doi: [10.12681/elrie.783](https://doi.org/10.12681/elrie.783)

Διαβίου Μάθηση- Εκπαίδευση- Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών Προσανατολισμένη στην Αγορά Εργασίας

Νικολέτα Α. Χάδου

n.chadou@gmail.com
Νηπιαγωγός, MSc, Med

Περίληψη

Περισσότερο από κάθε άλλη κοινωνία του παρελθόντος, η σύγχρονη μεταβιομηχανική κοινωνία στηρίζεται στις εφαρμογές της επιστημονικής γνώσης, η οποία εξελίσσεται ταχύτατα ανατρέποντας σε όλο και συντομότερα διαστήματα τα ισχύοντα δεδομένα. Συνέπεια της ταχύρρυθμης ανανέωσης των γνώσεων είναι το γεγονός ότι η αρχική εκπαίδευση δεν επαρκεί πια για την ενεργό προσαρμογή των ατόμων στο ραγδαία μεταβαλλόμενο κοινωνικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον. Από αυτή τη δυναμική της ανανέωσης της γνώσης προέκυψε η ανάγκη της *συνεχούς, διαβίου εκπαίδευσης και μάθησης* ως προϋπόθεσης της ενεργούς συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνική ζωή. Σήμερα, οι ανεπτυγμένες κοινωνίες καταβάλλουν προσπάθειες να κινητοποιήσουν τους πολίτες τους να συμμετέχουν σε εξειδικευμένα προγράμματα που στοχεύουν ευθέως την ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών (έργου, επαγγέλματος) και του σχολείου.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, Διαβίου μάθηση, Επαγγελματική ανάπτυξη, Αγορά Εργασίας.

Teachers' Lifelong learning- Education-Professional Growth oriented in the Labour Market

Nikoleta A. Chadou

n.chadou@gmail.com
Kindergarten Teacher, MSc, Med

Abstract

More than any other society of the past, modern post-industrial society leans on the applications of scientific knowledge, which develop very rapidly reversing in shorter intervals the being in effect data. Consequence of intensive renewal of knowledge was the fact that the initial education does not suffice anymore for the active adaptation of individuals in their rapidly altered social and professional environment. The result of these dynamics of renewal of knowledge was the necessity for continuous, lifelong education and learning as condition in the active attendance of individual in the social life. Nowadays, developed societies put a lot of effort into motivating civilians to participate in specialised programs aiming directly at the qualitative upgrade of teachers (practice, profession), as well as the school.

Keywords: Education, Lifelong learning, Professional growth, Labour Market.

1.Εισαγωγή

Στην πολυπολιτισμική κοινωνία που ζούμε σήμερα, η τεχνολογία επιτάχυνε με ραγδαίους ρυθμούς τη παραγωγή νέας γνώσης, συντελείται ραγδαία επιστημονική και οικονομική πρόοδος με αποτέλεσμα να προκύπτει η αναγκαιότητα μιας διαρκούς πληροφόρησης- ενημέρωσης των διαφόρων χώρων της κοινωνίας και φυσικά και του χώρου της εκπαίδευσης (Χατζηγεωργίου, 1998).

Από αυτή τη δυναμική της ανανέωσης της γνώσης προέκυψε η ανάγκη της συνεχούς, διαβίου εκπαίδευσης και μάθησης των εκπαιδευτικών με στόχο: την παροχή υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης, την βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού τους έργου, την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες της νέας αγοράς εργασίας, την εξοικείωσή τους σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας, την αποτελεσματική εμπέδωση της διδακτέας ύλης από τους μαθητές τους, την εφαρμογή σύγχρονων εκπαιδευτικών μεθόδων και μέσων διδασκαλίας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων διαχείρισης οργάνωσης και διοίκησης στις εκπαιδευτικές μονάδες, την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού και της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, την γενικότερη ενεργή συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή και στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Ωστόσο, τη νέα αυτή κοινωνική αναγκαιότητα δεν την συνειδητοποιούν όλα τα άτομα εξίσου και οι ανεπτυγμένες κοινωνίες καταβάλλουν σήμερα μεγάλες προσπάθειες για να κινητοποιήσουν τους πολίτες τους -εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν στην διαβίου εκπαίδευση.

Στα πλαίσια αυτών, οι Ευρωπαϊκές χώρες έχουν τα τελευταία χρόνια εφαρμόσει διάφορες πολιτικές προς την κατεύθυνση της διαρκούς επιμόρφωσης. Συγκεκριμένα, η γενικότερη εθνική στρατηγική για την εκπαίδευση και διαβίου μάθηση των εκπαιδευτικών δίνει έμφαση στην διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του σύγχρονου κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος που υπαγορεύουν οι προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα. Αν και υπάρχει αμφισβήτηση για την αποτελεσματικότητά τους (Βαλκάνου, 2002), εκείνο που δεν αμφισβητείται είναι η αξία των προγραμμάτων επιμόρφωσης για την ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών και κατ' επέκταση του διδακτικού τους έργου, καθώς και η μετατόπιση από την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην επαγγελματική τους ανάπτυξη με απώτερο στόχο τη συνεχή βελτίωση του σχολείου.

2. Προσδιορισμός της Έννοιας της Διαβίου Μάθησης-Επιμόρφωσης

Η *"διαρκής ενημέρωση-επιμόρφωση"* επιτυγχάνεται με τη *"συνεχιζόμενη εκπαίδευση"-επικαιροποίηση των γνώσεων που αρχικά είχαν αποκτηθεί και επομένως η σύνδεση των δύο αυτών διακριτών εκπαιδευτικών φάσεων αποδίδεται σε μια ενιαία ενότητα τη *"διαβίου εκπαίδευση"* (αρχική και συνεχιζόμενη) που οδηγεί στη *"διαβίου μάθηση"* (Βруниώτη& Κελαπνίδης, 2004, Jarvis, 2004). Σύμφωνα με τους Καραγιάννης κ.α. (2005), η διαβίου μάθηση-επιμόρφωση είναι:*

«το σύνολο των μέτρων και των δραστηριοτήτων που υιοθετούνται και εφαρμόζονται με πρωταρχικό ή αποκλειστικό σκοπό τη βελτίωση και παραπέρα ανάπτυξη των ακαδημαϊκών ή πρακτικών και προσωπικών ή επαγγελματικών γνώσεων, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και ενδιαφερόντων των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια της θητείας τους».
(σελ.39)

Μορφές και Φορείς Διαβίου Μάθησης-Επιμόρφωσης

Ακολουθώντας την τυπολογία του D.Evans για την εκπαίδευση με βασικό κριτήριο το βαθμό οργάνωσης και την πρόθεση για παραγωγή γνώσης, η δια βίου μάθηση περιλαμβάνει *την τυπική* (πιο οργανωμένη και αυστηρά δομημένη μορφή εκπαίδευσης), *την μη τυπική* (οποιαδήποτε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα) και *την άτυπη* (συνδέεται με την καθημερινότητα του ατόμου) μάθηση (Day, 2003, Μαυρογιώργος,2005, Χατζηπαναγιώτου, 2001).

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με την Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη (2002), έχουν καθιερωθεί και επικρατήσει τις δύο τελευταίες δεκαετίες οι εξής μορφές εκπαίδευσης: **α)** των Π.Ε.Κ. **β)** των Διδασκαλίων και **γ)** των επιμορφωτικών σεμιναρίων.

Είδη Επιμόρφωσης-Διαβίου Μάθησης και Προϋποθέσεις που Συμβάλλουν στον Επαγγελματισμό

Ένας νέος θεσμός αλλά αρκετά διαδεδομένος θεσμός στην ελληνική πραγματικότητα, που φιλοδοξεί να βελτιώσει τα ποιοτικά δεδομένα της εκπαίδευσης, είναι η ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Day,2003).

Ένα εξίσου αξιόλογο είδος επιμορφωτικών προγραμμάτων είναι η ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση. Το είδος αυτό κατάρτισης εμπεριέχει δύο συμπληρωματικά μεταξύ τους στοιχεία: **α)** την εκπαίδευση, που βοηθά να αποφασίσει κανείς το τι θέλει να κάνει, και **β)** την κατάρτιση, που βοηθά στο να κάνει κανείς αυτό που πρέπει να κάνει αποτελεσματικά και αποδοτικά (Day,2003).

3. Οι Ρίζες-Εδραίωση της Επιμόρφωσης στην Ελλάδα και η Μετάβαση από την Έννοια της Επιμόρφωσης στην Έννοια της Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Στη ρίζα της έννοιας της επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού στηρίζεται η έννοια της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού (Παπαπροκοπίου, 2002). Τα τελευταία χρόνια, η επιμόρφωση αντιμετωπίζεται ως επαγγελματική ανάπτυξη (ευρύτερος όρος) ενταγμένη στην προοπτική της προσωπικής ανάπτυξης και συνδέεται με θεσμοθετημένες και προσδιορισμένες διαδικασίες, χωρίς να συμπεριλαμβάνει την αυτοαξιολόγηση και ευρύτερες μορφές αυτομόρφωσης (Παπαπροκοπίου,2005).

Προσδιορισμός της Έννοιας της Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Ο πιο περιεκτικός και αντιπροσωπευτικός ορισμός της έννοιας επαγγελματικής ανάπτυξης, όπως αναφέρουν η Βαρσαμίδου και ο Ρεσ (2006), φαίνεται να είναι ο εξής:

«αποτελεί τη διαδικασία μέσω της οποίας οι εκπαιδευτικοί αποκτούν και αναπτύσσουν κριτικά τη γνώση, τις δεξιότητες και τη συναισθηματική νοημοσύνη που είναι απαραίτητες για το σωστό τρόπο επαγγελματικής σκέψης, το σχεδιασμό και την πρακτική άσκηση με τα παιδιά και τους συναδέλφους σε κάθε στάδιο της επαγγελματικής τους ζωής». (σελ. 1)

Οι Φάσεις της Επαγγελματικής Σταδιοδρομίας και η Εξελικτική Πορεία του Επαγγελματισμού

Οι φάσεις της επαγγελματικής ανάπτυξης-εξέλιξης, σύμφωνα με τους Day (2003) και Ματσαγγούρα (2005), είναι οι παρακάτω: **α)** φάση προσαρμογής, εγκαινιάζοντας τη καριέρα (1-3 χρόνια), **β)** φάση ένταξης, σταθεροποίηση (4-6 χρόνια), **γ)** φάση πειραματισμού, νέες προκλήσεις, νέες ανησυχίες (7-12 χρόνια), **δ)** φάση επαγγελματικής κρίσης (12-19 χρόνια), **ε)**

φάση της επαγγελματικής ωριμότητας, η τελική φάση (20-30 χρόνια), **στ**) φάση ψυχολογικής αποστασιοποίησης (31-35 χρόνια).

Μοντέλα Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Κατά τον Ματσαγγούρα (2005), τα μοντέλα επαγγελματικής ανάπτυξης είναι τα εξής: **α**) Το τεχνοκρατικό μοντέλο, **β**) Το ερμηνευτικό μοντέλο και **γ**) Το στοχαστικο-κριτικό μοντέλο.

Οι σχεδιασμένες επιμορφωτικές δραστηριότητες χρειάζεται να ανταποκρίνονται στις επαγγελματικές ανάγκες των εκπαιδευτικών γι' αυτό απαραίτητη είναι η σύμπραξη των τριών αυτών μοντέλων (Ματσαγγούρας, 2005).

Παράγοντες που Επηρεάζουν την Εξέλιξη-Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών

Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών επηρεάζεται από το είδος και τον χαρακτήρα της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης. Οι επιμορφούμενοι για να μάθουν-επιτύχουν θα πρέπει οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι μαθησιακές δυνατότητές τους να είναι στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας. Απαραίτητη είναι η ενεργή συμμετοχή μέσα από κριτικό τρόπο σκέψης, η σύνθετη διερεύνηση, η επικοινωνία και αλληλεπίδραση διδασκόντων-διδασκόμενων. Επιπλέον, η χρήση κατάλληλων εποπτικών μέσων και οργάνων συντελεί στην ποιοτική αναβάθμιση της γνώσης που προσφέρεται και συμβάλλει στην εξέλιξη μεγάλου αριθμού εκπαιδευτικών (Γκρίτζιος, 2006, Κουρουτσίδου κ.α., 2005).

Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού στην Εκπαιδευτική Ανάπτυξη

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο είναι σημαντικός, πολύπλευρος, πολυσχιδής και απαιτητικός. Ο εκπαιδευτικός γίνεται οδηγός, σύμβουλος, διαμεσολαβητής, ενθαρρυντής, διευκολυντής, υποστηρικτής των μαθητών και δημιουργός ερεθισμάτων.

Στα πλαίσια του εκπαιδευτικού του έργου αλληλεπιδρά με τους μαθητές, εκπέμπει πνεύμα για συνεχείς βελτιώσεις στις διαδικασίες, αναζητά πληροφορίες, παρακολουθεί τις εξελίξεις, ανταλλάσει εμπειρίες με συναδέλφους, μεριμνά για την επιμόρφωσή του κ.ά. (Γκρίτζιος, 2006).

Ο Ρόλος του Διευθυντή στην Επαγγελματική Ανάπτυξη

Οι διευθυντές πρέπει να είναι τόσο *διαχειριστές* που σχεδιάζουν, εφαρμόζουν πλάνα, επιτυγχάνουν στόχους όσο και *ηγέτες* που εκφράζουν μια άποψη, προάγουν την κοινή κυριότητα και εμπλέκονται σε εκπαιδευτικό σχεδιασμό ασχολούμενοι με την κουλτούρα, το απώτερο μέλλον και την αλλαγή (Day, 2003).

Ο ρόλος που υιοθετεί ο διευθυντής υποστηρίζοντας την επαγγελματική ανάπτυξη αποτελεί σημαντική παράμετρο τόσο στον καθορισμό του ρόλου-επικοινωνίας των ενηλίκων όσο και των μαθητών (Day, 2003, Παπαδάκης& Σπυριδάκης, 2010).

Η Αναγκαιότητα Επαγγελματοποίησης του Διδακτικού Έργου των Εκπαιδευτικών

Η επίκληση της άσκησης λειτουργήματος με σκοπό την αύξηση των οικονομικών απολαβών, την αναγνώριση του κύρους και την βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού βρίσκεται σε μια διαδικασία μετάβασης από ημι-επάγγελμα σε επάγγελμα με αναγνωρισμένο κοινωνικό κύρος (Γκρίτσιος, 2006).

Στα πλαίσια των απαιτήσεων αυτών για βελτίωση και επαγγελματική υπευθυνότητα, κατά τον Day (2003), δημιουργείται ένας αριθμός αναγκών για τους εκπαιδευτικούς ως επαγγελματίες: **α)** διατήρησης στόχων και οράματος, **β)** λειτουργίας υποδειγμάτων διαβίου μάθησης, **γ)** επαγρύπνησης για επαγγελματική ανάπτυξη, **δ)** κάθε είδους σχετικής υπευθυνότητας, **ε)** από κοινού συνεργασίας μαθητών, γονέων, συναδέλφων.

Η Αναγκαιότητα και Επικαιρότητα της Επιμόρφωσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης των Εκπαιδευτικών

Η διαρκώς μεταβαλλόμενη φύση του σχολείου σε εθνικό, ευρωπαϊκό, διεθνές επίπεδο συνεπάγεται συνεχείς μεταβολές του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου, καθιστά επιβεβλημένη την *ανάγκη* της διαρκούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών προκειμένου το εκπαιδευτικό σύστημα να είναι σύμφωνο με τις πολιτιστικές και κοινωνικές απαιτήσεις της σύγχρονης μεταβιομηχανικής εποχής και οι εκπαιδευτικοί να κατανοούν τον πολυσύνθετο επαγγελματικό τους ρόλο (Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη, 2002, Λιγνός, 2006, Χατζηπαναγιώτου, 2001).

Σκόπιμο θα ήταν, σύμφωνα με τους Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη (2002), Λιγνός (2006) και Χατζηπαναγιώτου (2001), να επισημάνουμε ότι το *πρωταρχικό αξίωμα της διαβίου μόρφωσης* είναι: κάθε άτομο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του έχει κάθε δικαίωμα να μαθαίνει και να αναπτύσσεται σφαιρικά ως προσωπικότητα. Στα πλαίσια αυτού, ο εκπαιδευτικός καλείται να επιτελέσει έναν *νέο πολυδιάστατο ρόλο* αντιμετωπίζοντας νέες προκλήσεις.

Η Σημασία της Επιμόρφωσης-Διαβίου Μάθησης των Εκπαιδευτικών για Επαγγελματική Ανάπτυξη

Στην εποχή μας με τις αλληπάλληλες κοινωνικοοικονομικές μεταβολές και τη ραγδαία επιστημονική πρόοδο ο ρόλος του εκπαιδευτικού γίνεται *πολυδιάστατος και απαιτητικός ως προς την επαγγελματική και επιστημονική κατάρτιση*.

Ο εκπαιδευτικός μάλιστα αντιμετωπίζεται ως δια βίου εκπαιδευόμενος και αναστοχαζόμενος επαγγελματίας (reflective practitioner) που εισέρχεται στο επάγγελμα με συγκεκριμένη βασική γνώση και στη συνέχεια αποκτά νέα γνώση και εμπειρία βασισμένη στην προουπάρχουσα. Επομένως, η διαρκής επιμόρφωση είναι ζήτημα που επηρεάζει σημαντικά το επάγγελμα του εκπαιδευτικού και συνδέεται με την εκπαίδευση, τον επαγγελματικό ρόλο, τις συνθήκες εργασίας, τις προοπτικές σταδιοδρομίας, επαγγελματικής ανάπτυξης και καταξίωσης (Λιγνός, 2006, Χατζηπαναγιώτου, 2001).

4. Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στη Χώρα μας προς την Κατεύθυνση της Επαγγελματικής Ανάπτυξης

Αρχικά, τα προγράμματα επιμόρφωσης στη χώρα μας σχεδιάζονται (Παπαπροκοπίου, 2002) και υλοποιούνται σύμφωνα με την τεχνοκρατική προσέγγιση που έχει ως άμεση συνέπεια να μην αξιοποιούνται τα θετικά στοιχεία των άλλων προσεγγίσεων (προσωποκεντρική, κριτική).

Επιπλέον, στα προγράμματα επιμόρφωσης δεν λαμβάνονται υπόψη οι αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και κυρίως η εθελούσια δηλαδή η αυτοπροσδιοριζόμενη και ενεργό συμμετοχή τους στην αναγνώριση των αναγκών τους, στο σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στην αξιολόγηση του προγράμματος (Βαρσαμίδου & Ρεζ, 2006).

Σκοπός της Διαρκούς Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών προς την Κατεύθυνση της Επαγγελματικής τους Ανάπτυξης

Σύμφωνα με την Χατζηπαναγιώτου (2001), η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών έχει ως *απώτερο σκοπό* την ικανοποίηση εξής ικανοτήτων: **α)** την πραγμάτωση της προτεραιότητας του κοινωνικού συστήματος να διαθέτει ένα βιώσιμο, ισχυρό και ευπροσάρμοστο στις νέες εξελίξεις εκπαιδευτικό σύστημα, **β)** την επιστημονική και επαγγελματική υποστήριξη του διδακτικού προσωπικού, **γ)** την κινητοποίηση κάθε εκπαιδευτικού ώστε να συντελέσει στη σφαιρική ανάπτυξη και ολοκλήρωση των μαθητών.

Προγράμματα Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών και Σχεδιασμός τους προς την Κατεύθυνση της Επαγγελματικής τους Ανάπτυξης

Δύο είναι τα *κυρίαρχα μοντέλα*, κατά τον Day (2003), τον Ματσαγγούρα (2005) και την Χατζηπαναγιώτου (2001), βάσει των οποίων σχεδιάζονται και υλοποιούνται τα επιμορφωτικά προγράμματα: **α)** το μοντέλο εξυπηρέτησης των αναγκών του εκπαιδευτικού συστήματος, **β)** το μοντέλο εξυπηρέτησης των προσωπικών επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών. Συστηματικά και κατά την πλέον διαδεδομένη πρακτική να ακολουθούν τα εξής στάδια που προτείνει η Χατζηπαναγιώτου (2001): **1) Στάδιο Μελέτης/ Ανίχνευσης, 2) Στάδιο Καθορισμού Στόχων, 3) Στάδιο Επιλογής Περιεχομένων, 4) Στάδιο Οργάνωσης και 5) Στάδιο Αξιολόγησης.**

Περιεχόμενο της Διαρκούς Επιμόρφωσης για την Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών

Το περιεχόμενο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν η Χατζηπαναγιώτου (2001) και οι Παπαδάκης και Σπυριδάκης (2010), προσδιορίζεται-κατηγοριοποιείται με βάση την ταξινόμια του Bloom και των συνεργατών του και αφορά: **α)** την απόκτηση νέων γνώσεων και την ανάπτυξη νοητικών ικανοτήτων, **β)** την απόκτηση, την ενίσχυση ή την ανανέωση δεξιοτήτων, **γ)** την υιοθέτηση νέων ενδιαφερόντων και την αλλαγή στάσεων. Έτσι, οι τρεις αυτοί βασικοί τομείς μάθησης της γενικής εκπαίδευσης που είναι ο γνωστικός, ο ψυχοκινητικός και ο συναισθηματικός χρησιμοποιούνται και στη στοχοθεσία της επιμόρφωσης.

Από τους παραδοσιακούς φορείς επιμόρφωσης (ενδοσχολικής ή μη), οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αποδέχονται ανεπιφύλακτα τα Πανεπιστήμια, ακολουθούν τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ) καθώς και διάφοροι φορείς επιμόρφωσης όπως το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Εμπιστεύονται επίσης τόσο τις ενώσεις τους όσο και την ίδια την σχολική μονάδα τους. (Βαρσαμίδου & Ρεσ, 2006, Παπαδάκης & Σπυριδάκης, 2010).

Μέθοδοι για την Διαρκή Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών

Η πιο γνωστή και ευρύτατα διαδεδομένη μέθοδος επιμόρφωσης, όχι μόνο των εκπαιδευτικών αλλά και πολλών άλλων κοινωνικών κλάδων είναι το *σεμινάριο* (Χατζηπαναγιώτου, 2001). Η μέθοδος αυτή συμβάλλει σημαντικά στην βελτίωση της ποιότητας των σχολείων και της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Υπάρχουν, σύμφωνα με την Χατζηπαναγιώτου (2001), και άλλες ανεξάρτητες μέθοδοι, πέραν των σεμιναρίων, που χρησιμοποιούνται ως τεχνικές επιμόρφωσης και αυτές είναι οι ανοιχτές τεχνικές (π.χ. παρατήρηση στην τάξη, μελέτη περίπτωσης, τηλεεκπαίδευση κ.ά.).

Οι Επιδράσεις της Διαβίου Μάθησης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης των Εκπαιδευτικών στο Αναλυτικό Πρόγραμμα

Σε όλες τις περιπτώσεις ο εκπαιδευτικός είναι ο βασικός παράγοντας, το τελικό κλειδί για την υλοποίηση του Α.Π., τη βελτίωση του σχολείου και την εκπαιδευτική αλλαγή. Απολύτως απαραίτητο λοιπόν είναι παράλληλα με την σύνταξη ή την αναμόρφωση του Α.Π. να λαμβάνεται μέριμνα για την *επιμόρφωση των εκπαιδευτικών* που θα κληθούν να το υλοποιήσουν. Ωστόσο, παράλληλα βέβαια με την *αλλαγή των Α.Π. απαραίτητα είναι η συγγραφή βιβλίων, η παραγωγή διαφορετικού διδακτικού υλικού, η αλλαγή διδακτικών μεθόδων, η επιμόρφωση-των εκπαιδευτικών, η αλλαγή νοοτροπίας και στάσης* (Φλουρής, 1997).

5. Συζήτηση-Προτάσεις, Συμπεράσματα, Αποτελέσματα

Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας επιφέρει θεαματικές εξελίξεις στις επιστήμες και επηρεάζει πολλαπλώς και ποικιλοτρόπως την κοινωνία μας. Επομένως και κατά συνέπεια, προκύπτει η *ανάγκη της διαρκούς ενημέρωσης- διαβίου εκπαίδευσης- επικαιροποίησης των γνώσεων σε όλους τους τομείς των επιστημών, φυσικά και στον τομέα της εκπαίδευσης*. Όσο υψηλότερη είναι μια θέση και όσο συνθετότερα καθήκοντα συνεπάγεται τόσο περισσότερο φανερό γίνεται η *ανάγκη της διαρκούς επικαιροποίησης των γνώσεων και των δεξιοτήτων* (Βруниώτη & Κελπανίδης, 2004).

Σήμερα, από την Ευρωπαϊκή ένωση, διατίθενται σημαντικά *κονδύλια για την χρηματοδότηση της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης*. Ωστόσο, κατά γενική διαπίστωση, τα κονδύλια αυτά δεν

αξιοποιούνται επαρκώς λόγω έλλειψης οργανωτικών δομών, γνώσεων, ορθολογικής επιλογής του προσωπικού και ικανοτήτων προγραμματισμού (Βρυνιώτη & Κελλανίδης, 2004).

Παρά του ότι η διαβίου εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Εκπαιδευτικής Πολιτικής, *η Ελληνική κοινωνία δεν έχει καταφέρει ακόμα να επιλύσει βασικά προβλήματα στο εκπαιδευτικό της σύστημα*, όπως και αυτό της εκπόνησης και ανάπτυξης των Α.Π. με την ένταξη και της διαβίου μάθησης σε αυτά.

Σύμφωνα με την Χατζηπαναγιώτου (2001), το μυστικό που θα επιτρέψει το μετασχηματισμό του Ελληνικού σχολείου σε αυτοδιοικούμενο είναι η *προσφορά αέναης εκπαίδευσης στον εκπαιδευτικό στοχεύοντας στην προσωπική και επαγγελματική του ανάπτυξη*. Ενθάρρυνσης των εκπαιδευτικών να συμμετέχουν σε δράσεις που στοχεύουν στη *βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του σχολείου τους σε ποικίλα επίπεδα*.

Αλλαγές και ουσιαστική αναθεώρηση των σκοπών, στόχων, περιεχομένων κλπ των Αναλυτικών Προγραμμάτων θα επέλθουν με το *φουτουριστικό μοντέλο* που θα περιλαμβάνει και τη διαβίου μάθηση-εκπαίδευση.

Ένα *υψηλό επίπεδο βασικής επαγγελματικής κατάρτισης* των εκπαιδευτικών που όχι μόνο διατηρείται αλλά και βελτιώνεται, αποτελεί *κύριο ζητούμενο της εκπαίδευσης*. Σήμερα, οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να γίνουν πιο ζωντανοί, αναμένεται να γνωρίζουν τις καινούργιες γνώσεις, να βοηθούν όλους τους μαθητές, να εισάγουν τις νέες τεχνολογίες στην σχολική τάξη, να βοηθούν στη διαχείριση του σχολείου, να συνεργάζονται με γονείς, κοινότητα, εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας κ.ά. Με τον τρόπο αυτό, *οι εκπαιδευτικοί θα ανελιχθούν και θα διδάσκουν για τη ζωή με την ίδια τους τη ζωή* (Γκρίτζιος, 2006, Φλουρής, 1997).

Εν τέλει, θεωρούμε ότι η διαβίου εκπαίδευση και κατ' επέκταση η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών αποτελεί πολύ σωστά τη σοφή επένδυση, μία έγγραφη υποθήκη που θα εξασφαλίζει μεγάλες προοπτικές προόδου στους διάφορους κοινωνικούς τομείς. Ιδιαίτερα, η διαβίου εκπαίδευση-επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών θεωρούμε ότι αποτελεί: **α)** το *μοχλό εκκίνησης θεαματικών εξελίξεων-προόδου για ολόκληρη την κοινωνία*, χρήζει αυξημένης χρηματοδότησης και στήριξης από την πολιτεία, είναι η ζωοφόρος πηγή για κάθε άτομο και ολόκληρο το έθνος μας και **β)** το *δείκτη ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης*, της διαβίου εκπαίδευσης και της επίτευξης των στρατηγικών στόχων σχετικών προγραμμάτων επιμόρφωσης.

Διάφορες ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία χρόνια, όπως αναφέρει η Βαλκάνου (2002), έχουν εφαρμόσει διάφορες πολιτικές προς την κατεύθυνση της διαρκούς επιμόρφωσης και επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Έχει λοιπόν ευρέως αποδειχθεί, σύμφωνα με τον Βαλκάνου (2002), *η αξία των προγραμμάτων διαρκούς επιμόρφωσης για την ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών και του διδακτικού τους έργου (επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών)*.

6. Επίλογος

Είναι απαίτηση των καιρών, *της κοινωνίας του 21^{ου} αιώνα*: **α)** Η ανεμπόδιστη και για όλα τα άτομα πρόσβαση στην ασταμάτητα εμπλουτιζόμενη, σύγχρονη *"κοινωνία της γνώσης"* και η εξ' αυτής αξιοποίηση των ευκαιριών προς παραγωγή χρήσιμων αποτελεσμάτων, **β)** τα άτομα-οι πολίτες να συμμετέχουν απαραίτητα, διαρκώς, σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους στη διευρυμένη διεργασία εκπαίδευσης *"διαβίου εκπαίδευση-μάθηση"*, **γ)** τα διάφορα *εκπαιδευτικά προγράμματα-συστήματα* πρέπει να διευκολύνουν την αυτόνομη και συνεργατική μάθηση που θα αποφέρει και θα επιφέρει απόκτηση ικανοτήτων στα διαφορετικά εργασιακά και κοινωνικά περιβάλλοντα, θα επηρεαστεί θετικά η δημοκρατική συνύπαρξη, η κοινωνική συνοχή και διαμόρφωση συμμετοχικών διαπολιτισμικών ταυτοτήτων και **δ)** αυτονομία οι

εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν ενεργά στις επερχόμενες κοινωνικές διεργασίες και με το πάθος και το αίσθημα ευθύνης που τους διακρίνει να επηρεάζουν θετικά τις μεταρρυθμιστικές πολιτικές για την Παιδεία που θα πρέπει συντονισμένα να σχεδιασθούν και να οργανωθούν ώστε να δημιουργηθούν οι καλύτερες προοπτικές ανάπτυξης κάθε ανθρώπου, κάθε τόπου, ολόκληρης της παγκοσμιοποιούμενης σημερινής κοινωνίας.

Βιβλιογραφία

- Βαλκάνου, Ε. (2002) Προβλήματα Διαβίου Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικών. Η Εκπαίδευση στην Ανάπτυξη. *Τα Εκπαιδευτικά*. 63-64(1), 129-138.
- Βαρσαμίδου, Α. & Ρεζ, Ι. (2006) *Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών*. Ρόδος, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αιγαίου.
- Βιτσιλάκη-Σορωνιάτη, Χ. (2002) Η δια βίου εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: Μια μελέτη περίπτωσης του προγράμματος «Αναβάθμισης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης». *Επιστήμες της Αγωγής*. 2(10), 37-39.
- Βруνιώτη, Κ. & Κελλανίδης, Μ. (2004) *Διαβίου Μάθηση. Κοινωνικές Προϋποθέσεις και Λειτουργίες. Δεδομένα και Διαπιστώσεις*. Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Γκριτζιος, Β. (2006) Το κίνημα του νέου επαγγελματισμού των εκπαιδευτικών. *Επιστημονικό Βήμα*. 6(1), 154-156.
- Day, C. (2003) *Η Εξέλιξη των Εκπαιδευτικών*. Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω.
- Καραγιάννης, Γ., Στάγια, Π. & Τσιρίκου, Μ. (2005) Η συμβολή της επιμόρφωσης στην αποσαφήνιση και τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου των εκπαιδευτικών. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*. 141(4), 38-39.
- Κουρουτσίδου, Μ., Λέφας, Ε. & Φώκιαλη, Π. (2005) Ζήτηση για επιμόρφωση: οι συνιστώσες της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Στο: Μπαγάκης, Γ. (επιμ.) *Επιμόρφωση και Επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ. 131-138.
- Jarvis, P. (2004) *Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Κατάρτιση. Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Λιγνός, Δ. (2006) Σκέψεις και Διαπιστώσεις για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών. *Virtual School*. 3(3), 1-9. Available from: http://virtualschool.web.auth.gr/3.3/Praxis/LignosTraining_Educators.html [Accessed 15 Ιουνίου 2016].
- Ματσαγγούρας, Η. (2005) Επαγγελματισμός και Επαγγελματική ανάπτυξη. Στο: Μπαγάκης, Γ. (επιμ.) *Επιμόρφωση και Επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ. 63-81.
- Μαυρογιώργος, Γ. (2005) Το σχολείο και ο εκπαιδευτικός: μια σχέση ζωής και σχετικής αυτονομίας στην υπόθεση της επαγγελματικής ανάπτυξης. Στο: Μπαγάκης, Γ. (επιμ.) *Επιμόρφωση και Επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ. 348-354.
- Παπαδάκης, Ν. & Σπυριδάκης, Μ. (2010) *Αγορά εργασίας, κατάρτιση, διαβίου μάθηση και απασχόληση*. Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης.
- Παπαπροκοπίου, Ν. (2002) *Αλληλεπιδράσεις μεταξύ Ακαδημαϊκής Κοινότητας και Εκπαιδευτικών Θεσμών. Ο Ρόλος του Επόπτη Καθηγητή. Ο Εκπαιδευτικός ως Ερευνητής*. Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο.

- Παπαπροκοπίου, Ν.(2005) Ενδοσχολική επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη. Στο: Μπαγάκης, Γ. (επιμ.) *Επιμόρφωση και Επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο, σελ.187-195.
- Φλουρής, Γ. (1997) *Αναλυτικά Προγράμματα για μια Νέα Εποχή στην Εκπαίδευση*. Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Χατζηγεωργίου, Ι. (1998) *Γνώθι του Curriculum*. Αθήνα, Εκδόσεις Ατραπός.
- Χατζηπαναγιώτου, Π. (2001) *Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών: Ζητήματα Οργάνωσης, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης*. Αθήνα, Εκδόσεις Τυπωθήτω- Δαρδανός.